

Avesta kommun

Rektorn vid Bergsnässkolan

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Bergsnässkolan
i Avesta kommun

Tillsyn i Bergsnässkolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Avesta kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Bergsnässkolan besöktes av Skolinspektionen den 23 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Bergsnässkolan är en kommunal skola som ligger i utkanten av Avesta centrum. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6 och fritidshem. Vid tidpunkten för tillsynen går cirka 130 elever i Bergsnässkolan, varav 23 elever i förskoleklass. Ledningen för skolan utgörs av en rektor och en utvecklingsledare. Rektorn har sin huvudsakliga arbetsplats på Markusskolan och utvecklingsledaren på Bergsnässkolan.

Fritidshemmets verksamhet bedöms i ett separat övergripande beslut avseende hela kommunens ansvarstagande för denna verksamhet.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven för läsåret 2013/14 uppnådde mellan 95 och 100 procent av eleverna i årskurs 3 kravnivån på de olika delproven i både matematik och svenska. I alla delprov utom Läsa: enskilt textsamtal låg andelen elever som nådde kravnivån högre än motsvarande andel för riket. Enligt skolans egen redogörelse över elevernas kunskapsresultat för vårterminen 2014 nådde 86 procent av eleverna kunskapskraven i matematik och svenska. I de samhällsorienterande och de naturorienterande ämnena var motsvarande siffra 100 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) framgår att andelen elever som nått lägst betyget E i årskurs 6 år 2013 var som högst (100 procent) i nästintill alla ämnen, vilket är högre än genomsnittet i riket. Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i ämnena geografi (14,8 jämfört med rikets 12,9) och musik (14,7 jämfört med rikets 13,5). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i ämnena religionskunskap (11,2 jämfört med rikets 12,6), fysik (12,5 jämfört med rikets 12,9) och engelska (12,7 jämfört med rikets 14,0). I de flesta ämnen var betygspoängen för skolans elever högre än genomsnittet i riket. Endast i ämnena engelska, fysik, religionskunskap och teknik var betygspoängen lägre än genomsnittet i riket.

Skolinspektionen har även tagit del av skolans egen redogörelse över kunskapsresultaten för eleverna i årskurs 6, vårterminen 2014. I årskurs 6 nådde mellan 68 och 100 procent av eleverna kunskapskraven beroende på ämne. Lägst andel elever som minst nådde kunskapskraven för betyget E var det i ämnet engelska (68 procent) och högst andel nådde kunskapskraven för betyget E i ämnena bild, fysik, hem- och konsumentkunskap, historia, idrott, matematik, musik samhällskunskap och teknik (100 procent).

Helhetsbedömning

Tillsynen av Bergsnässkolan visar en verksamhet som i många avseenden uppfyller skollagens krav. Skolledningen har god kännedom om skolans verksamhet och bedriver ett pedagogiskt ledarskap där de tillsammans med lärarna driver frågor som är inriktade mot elevernas utveckling och lärande. Trots att eleverna i Bergsnässkolan visar goda kunskapsresultat bedömer Skolinspektionen att skolan behöver vidta åtgärder inom flera områden för att ytterligare utveckla skolans verksamhet och förbättra elevernas kunskapsresultat.

Av tillsynen framgår att inte alla elever i Bergsnässkolan alltid tillförsäkras trygghet och studiero. Rektorn och lärarna bekräftar att det kan förekomma bristande studiero i vissa klasser och situationer, exempelvis när klassen undervisas av andra än sin klasslärare. Av tillsynen framgår också att eleverna generellt sett känner sig trygga i Bergsnässkolan, men att det finns elever som är otrygga med vissa lärare och även vissa elever. Skolinspektionen bedömer därför att rektorn och lärarna behöver intensifiera sitt arbete med att skapa trygghet och studiero och därmed tillförsäkra alla elever en god miljö för lärande.

Tillsynen visar att det finns brister i tillämpningen av extra anpassningar i undervisningen och att inte alla elever får det särskilda stöd som de har behov av och rätt till. Elever uppger att de ibland kan ha svårt att få den hjälp de behöver i undervisningen, inte minst under de lektioner där det råder bristande studiero. Vidare framkommer att det råder brist på resurser för särskilt stöd, både när det gäller den så kallade skolgruppens verksamhet och tillgång till specialpedagogiska insatser.

Slutligen behöver rektorn se till att elevernas behov av vägledning inför framtida studier och yrkesval tillgodoses och att skolan iakttar regler för registerkontroll även då vikarier anställs via en vikariepool.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Avesta kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den **6 mars 2015** redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Ge stöd i form av extra anpassningar i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

I Avesta kommun används så kallade skolgrupper. Enligt samtal med resultatenhetscheferna utgör skolgruppen tillsammans med specialpedagogen ett resursteam som ska ge stöd åt elever som behöver det. Enligt rektorn och företrädare för elevhälsan kan eleverna få anpassad undervisning i olika ämnen i skolgruppen, men också stöd i att förändra ett beteende som på ett negativt sätt påverkar deras lärande. Till skolgruppen får elever komma efter beslut av elevhälsoteamet. Elever som riskerar att inte nå kunskapskraven kan i skolgruppen få extra anpassning i form av till exempel lästräning eller extra matematik. I intervjuer med eleverna framkommer att det är stökigt på många lektioner och att elever som behöver hjälp ibland får klara sig själva eller ta hjälp av kamrater. I intervjuer uppger eleverna att de ibland söker sig till skolgruppen för att få hjälp när det är för stökigt på lektionerna. Dock uppger företrädare för elevhälsan att den resurs som skolgruppen utgör på Bergsnässkolan inte räcker till för alla elever som har behov extra anpassning och att skolgruppen behöver avvisa de elever som utan beslut från elevhälsan söker upp gruppen. Eleverna bekräftar att de inte heller från skolgruppen får det stöd de behöver.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att undervisningen inte i tillräcklig grad anpassas till varje elevs förutsättningar och behov och att stöd i form av extra anpassningar inte ges i tillräcklig utsträckning. Verksamheten uppfyller där-

med inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

1 kap. 4 § samt 3 kap. 5 a § skollagen, Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning samt 2.2 Övergripande mål och riktlinjer, Kunskaper, riktlinjer.

Trygghet och studiero

Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Skolan ska se till att ordningsreglerna följs.
- Säkerställa att eleverna har en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. Vidare ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet.

Av tillsynen framgår att inte alla elever i Bergsnässkolan alltid tillförsäkras trygghet och studiero. I intervjuer med elever, rektor och lärare framkommer att det finns ordningsregler med tydliga konsekvenser som eleverna känner till och varit delaktiga i att ta fram. Enligt lärarna efterlevs ordningsreglerna konsekvent, medan elever och rektorn uppger att det varierar mellan lärare i hur konsekvent de ser till att dessa ordningsregler efterföljs av eleverna.

Vidare framkommer att inte alla elever tillförsäkras studiero. Elever som Skolinspektionen talat med uppger att vissa lektioner är mycket stökiga, där elever springer runt utan att läraren kan hantera situationen. Detta bekräftas i intervjuer med rektorn och lärarna, som uppger att det kan förekomma bristande studiero i vissa klasser och situationer, exempelvis när klassen undervisas av andra än sin klasslärare. I Skolinspektionens enkät, som genomfördes under våren 2014, framkommer att andelen elever i Bergsnässkolan som upplever studiemiljön som störande är högre än ett genomsnitt för samtliga kommuner som deltagit i enkäten liksom för Avesta kommun som helhet.

Enligt elever och företrädare för elevhälsan gör den bristande studieron på vissa lektioner och i vissa klasser att många elever söker sig till den så kallade skolgruppen för att få studiero och hjälp med sina arbetsuppgifter. Men skol-

gruppen har enligt företrädare för elevhälsan inte resurser att ta emot dessa elever. Av skolans kvalitetsredovisning för läsåret 2013/2014, framgår att det har förekommit bristande studiero, bland annat på grund av att skolan infört ett nytt ämneslärarsystem. Enligt rektorn finns det flera faktorer som har betydelse för att studieron kan brista i vissa klasser och under vissa lektioner. Av kvalitetsredovisningen och intervjun med rektorn och elevhälsan framgår att skolan har arbetat med att förbättra studieron på flera sätt, men att det ännu inte gett de resultat som man önskat.

Av tillsynen framgår vidare att eleverna generellt sett känner sig trygga i Bergsnässkolan. Det framgår bland annat av skolans egna enkäter och av Skolinspektionens intervjuer med rektor, lärare och elever. Dock framkommer också att det finns elever som är otrygga med vissa lärare och även vissa elever. Exempelvis uppger elever att de blir rädda för lärare när de skriker för att få ordning i klassen. I Skolinspektionens enkät får Bergsnässkolans elever ett lägre medelvärde än Avesta kommun och övriga deltagande kommuner när det gäller trygghet. Flera elever i Bergsnässkolan (9,1 i medelvärde) uppger att det finns andra elever som de är rädda för jämfört med Avesta (8,7) och samtliga skolenheter som deltagit i enkätomgången (8,4). Även när det gäller påståendena om att de vuxna reagerar om de får reda på någon som varit elak mot en elev och att eleverna vet vem de kan prata med om någon varit elak mot en elev får lägre medelvärde än både Avesta och andra kommuner. Denna uppfattning får också visst stöd i de elevintervjuer som Skolinspektionen genomfört.

Enligt rektorn och lärarna har de goda rutiner för att förebygga och arbeta med kränkningar och arbetar kontinuerligt med att eleverna ska känna sig trygga. Bland annat framkommer i intervjuerna med lärare, företrädare för elevhälsan och rektorn att de har arbetat för att förbättra tryggheten i omklädningsrummen i idrottshallen efter att eleverna i skolans kartläggning visat på att det var ett otryggt område.

Trots skolans arbete med trygghet och studiero bedömer Skolinspektionen att rektorn och lärarna behöver intensifiera sitt arbete med att skapa trygghet och studiero och därmed tillförsäkra alla elever en god miljö för lärande.

Av tillsynen framgår att det råder bristande trygghet och studiero och att beslutade ordningsregler inte efterföljs. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 3 och 5 §§ skollagen.

Särskilt stöd**Bedömning**

Avesta kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Ge eleverna det särskilda stöd som utredningen har visat att de behöver.

Motivering

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd enligt skollagen. Tillsynen visar att inte alla elever får det särskilda stöd som de har behov av och rätt till. Enligt intervjuer med rektorn, lärarna och företrädare för elevhälsan finns det tydliga rutiner för skolans arbete med särskilt stöd som används när en elev befaras inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Elevernas behov utreds, åtgärder diskuteras och beslut om åtgärdsprogram tas i samråd med elevhälsan. Enligt rektorn är den vanligaste formen av särskilt stöd att eleven får hjälp av en specialpedagog, men även skolgruppen utgör en resurs i de fall elever behöver hjälp med att förändra ett beteende som påverkar deras möjligheter att lära.

Det finns en samsyn hos rektorn, lärarna och företrädare för elevhälsan att inte alla elever får det särskilda stöd som de har behov av och som beslutats i deras åtgärdsprogram. Det bekräftas också i kvalitetsredovisningen för läsåret 2013/2014. Enligt rektorn och lärarna råder det brist på resurser för särskilt stöd, både när det gäller skolgruppens verksamhet och tillgång till specialpedagog, då den ordinarie specialpedagogen är tjänstledig och ersättaren varit sjukskriven under lång tid. Enligt företrädare för elevhälsan är elever med neuropsykiatriska störningar särskilt utsatta då bristen på särskilt stöd för dessa elever kan innebära att de blir exkluderade och isolerade.

Av tillsynen framgår att det finns brister i skolans arbete med särskilt stöd. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

3 kap. 8 § skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro**Bedömning**

Avesta kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Vidta åtgärder så att alla eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Studie och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans mål ska vara att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Av läroplanen framgår också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Av Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180) framgår att lärare i sin undervisning bör ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval.

Tillsynen visar att samtliga elever inte har tillgång till personal med kompetens att vägleda eleverna inför framtida utbildning och yrkesval. Enligt rektorn arbetar lärarna med studie- och yrkesvägledning för eleverna inom ramen för undervisningen. Hon uppger också att eleverna i årskurs 6 får träffa en studie- och yrkesvägledare på vårterminen. I intervju med lärarna framgår att det förekommer att lärare diskuterar med eleverna varför de är i skolan och ger elever möjlighet att intervjua sina föräldrar om deras yrken. Dock framkommer inget som visar på att skolan har en medveten planering för hur alla lärare ska arbeta med att vägleda eleverna om framtida utbildning och yrkesval. I elevintervjuerna uppger eleverna att de inte känner till att de haft sådana samtal eller fått någon sådan vägledning. Resultatenhetschefen för gymnasieskolan uppger i intervju med Skolinspektionen att kommunens studie- och yrkesvägledare framför allt arbetar mot årskurserna 6-9 och gymnasiet och att arbetet med studie- och yrkesvägledning för de yngre åldrarna är ett utvecklingsområde.

Av utredningen framgår att samtliga elever i skolan inte har tillgång till personal med kompetens att vägleda eleverna inför framtida utbildning och yrkesval. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 29 § skollagen, Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden

Handläggningsrutiner

Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Se till att bestämmelser om registerkontroll vid anställning av vikarier från bemanningsföretag iakttas.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdraget i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten. Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s 11, 15) omfattar kravet personer som ersätter anställda exempelvis när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Enligt rektorn tar de utdrag ur belastningsregistret för all personal som anställs. Skolan brister dock i att ta in utdrag ur belastningsregister när vikarier anlitas via kommunens upphandlade bemanningsföretag, eftersom rektorn uppfattat att det sköts av bemanningsföretaget.

Av tillsynen framgår att det finns brister i hur Bergsnässkolan iakttar registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Hélène Widman
Utredare

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.